

leesbare wijze ontleed en van commentaar voorzien. De meest recente wetswijzigingen, o.m. in Spanje, werden verwerkt. Een min-punt bij dit overigens zeer rijk gestoffeerde werk is o.i. het gebrek aan belangstelling voor de Angelsaksische literatuur: deze zou verrijkend geweest zijn op bepaalde punten, b.v. bij de bespreking van de schuld als criterium voor de straftoemeting in Deel 3 (cf. de literatuur over just desert in de U.S.A.) en in het rechtsvergelijkend overzicht over de noodtoestand (cf. de vandaag in Engeland nog steeds aanslepende discussie sedert het arrest Dudley & Stephens). Doch deze schoonheidsfout weegt niet op tegen de talrijke kwaliteiten van het boek, waarvan de lectuur ten zeerste wordt aanbevolen.

Chris Van den Wijngaert

Koning Boudewijnstichting, Armoede en bestaansonzekerheid (reekstitel)

Sinds 1976 is armoede een prioritair thema geweest. Rond dat thema is reeds heel wat gedacht en gepubliceerd met o.a. in 1988 *135 voorstellen voor een beleid tegen armoede en bestaansonzekerheid*. Dat boek kreeg heel wat reactie, maar na een paar jaar is het effect wat uitgewerkt. Vanuit de politieke wereld en organisaties aan de basis kwam de vraag om de sensibilisering verder te zetten. De boekjes in de nieuwe reeks *Armoede en bestaansonzekerheid* zijn als signaal bedoeld en als uitnodiging om het debat rond armoede een plaats te geven in het denken over de toekomst.

Er verschenen reeds 2 delen (*Het armoededebat. Benadering, begrippen, metingen en Hulpverlening en bestaansminimum*).

Uitdagingen en perspectieven komt dit voorjaar van de pers.

Deel 3. Inkomen, arbeid en sociale onzekerheid

In dit deel wordt, aan de hand van ambtelijke cijfers en wetenschappelijke gegevens, de invloed van de recente evoluties in de tewerkstelling en de sociale zekerheid op de armoede en de bestaansonzekerheid onderzocht. Als basis om een arme van een niet-arme te onderscheiden blijkt het begrip inkomen, en de verdeling ervan, een goed hanteerbaar criterium. Omdat arbeid en sociale zekerheid twee belangrijke bronnen van inkomen zijn.

Op het vlak van de werkgelegenheid wordt opgeroepen tot solidariteit vanwege de werkenden en de vermogenden om de arbeidsmarkt te ontsluiten voor de jonge werklozen en op die manier een betere inkomensverdeling te verkrijgen.

Saneringen in de sociale zekerheid hebben ertoe geleid dat de bescherming, die ze biedt, niet altijd toereikend is. De principes blijken weinig aanvechtbaar, hoewel soms vragen te stellen zijn over de concrete toepassing ervan.

Het naar elkaar toegroeien van bestaansminima en minimumuitkeringen in de sociale zekerheid zou er kunnen toe leiden dat allen zullen afvloeien naar bijstandsregelingen en van het verzekeringsbeginsel geen sprake meer zal zijn.

De discussie omtrent evoluties in tewerkstelling en sociale zekerheid wordt afgerond met vrije tribunes van Roger DILLEMANS, Xavier DEBEYS en Etienne JACQUES.

Deel 4. Onderwijs en vorming als hefboomen voor armoedebestrijding

In dit deel wordt de maatschappelijke betekenis van de school en het vormingsaanbod in ons land geanalyseerd. Er worden oplossingen geformuleerd voor de problemen.

De band tussen onderwijs en armoede is makkelijk te begrijpen, omdat men met een hogere vorming betere toegang heeft tot banen die de kans op armoede verminderen. Maar er is geen oorzakelijk verband.

Nochtans hebben jongeren uit lagere sociale milieus minder kans om de hogere onderwijsniveaus te bereiken. Het lijkt erop dat het onderwijsaanbod beter is afgestemd op het streefmodel van de midden- en hogere klassen. De vorm sluit ook beter aan bij de cultuur van de dominante klasse.

Buiten de school is er een groot aanbod aan vorming maar het is zeer de vraag of dat aanbod voor iedereen bereikbaar is. Nochtans laat het ruime aanbod een hele rij deelnemers toe.

Een probleem van deze vormingsprogramma's is hun onzekere toekomst en hun ongecoördineerde groei en planning.

Nochtans is de band lage scholing – werkloosheid aangetoond, terwijl de meeste vormingsinitiatieven niet diegenen bereiken voor wie ze bedoeld zijn. Vier vrije tribunes over kansengelijkheid; band basiseducatie – armoede; kennis delen voor gelijke kansen en samenwerking in het beleid sluiten het werk af.

Deel 5. De toegankelijkheid van de rechtsbedeling

Armen en mensen die op cultureel, administratief of materieel vlak minder kansen hebben gekregen komen ook vaker dan anderen in situaties terecht waar de toepassing van de rechtsregels of een gerechtelijke tussenkomst noodzakelijk zijn.

In dit vijfde deel van de reeks Armoede en bestaansonzekerheid worden de moeilijkheden die de sociaal achtergestelden ondervinden om toegang te krijgen tot het recht besproken. Armen zijn weinig mondig om hun rechten uit te oefenen. De opgelopen sancties beletten vaak hun sociale reïntegratie. Ook de veelvuldige tussenkomst van de Jeugdrechter versterkt vaak de marginale positie.

Nieuwe initiatieven zoals vrijwaring van het inkomen, rechtsbijstand en justitiële begeleiding, de hervorming van het strafrecht, de afschaffing van de wet op de landloper en de wet op de jeugdbescherming werden geanalyseerd en geëvalueerd vanuit het oogpunt van de armoedebestrijding. Opnieuw zijn er tribunes over de behandeling door de administratie, over de strafuitvoering, de sociale rechtshulp en de problemen waarvoor hulpverleners gesteld worden wanneer ze in contact komen met kansarme rechtzoekers.

Besluit

Een bondige samenvatting van de deeltjes uit de reeks Armoede en bestaansonzekerheid, zoals hierboven gegeven, kan doen vermoeden dat ze slechts een opeenstapeling van slogans en gemeenplaatsen bevatten.

Niets is minder waar. Voor het eerst misschien bevestigen (of ontkennen!) ze op een wetenschappelijke wijze de ideeën die in de welzijnssector leven over armoede en bestaansonzekerheid in verhouding tot arbeid, sociale zekerheid, onderwijs en

strafrechtsbedeling. Zij bieden overvloedig cijfermateriaal en argumenten met deugdelijke literatuurverwijzingen. Stuk voor stuk zijn ze een inleiding in de problematiek die verdere specialisatie lectuur en discussie toelaten.

Luc De Vreese

Van De Ryck, J. en Ballon, G.L., 'Rechtspleging, wat is dat eigenlijk?', Reeks: In kort bestek, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1987, XII + 150 p.

Het is een grote verdienste, van beide auteurs, de Belgische rechtspleging binnen het bestek van 150 gedrukte pagina's duidelijk te maken voor de geïnteresseerde leek.

Inderdaad, het boek is niet bedoeld voor hen die dagelijks beroepshalve met de rechtspleging te maken hebben. (Het is te beknopt, stellen de auteurs zelf in het voorwoord). Voor de anderen, studenten (economie, hogere technische richting vertalers, e.d.) en voor elke rechtsconsument is het evenwel zeer bruikbaar.

In kort bestek en in een zo eenvoudig mogelijke taal wordt de rechtspleging in strafzaken (vooronderzoek, eerste aanleg, rechtsmiddelen, uitvoer van beslissingen, ...); de rechtspleging in burgerlijke zaken (eerste aanleg, rechtsmiddelen, arbitrage, tenuitvoerlegging, bijzondere aangelegenheden, ...); de rechtsprocedure in administratieve zaken (Raad van State; het Arbitragehof, het Beneluxhof, het Hof van Justitie); E.E.G. en de toepassing van de Rechten van de Mens uit de doeker gedaan. Alles is zo gesteld dat het geheel de indruk geeft dat alles eenvoudig en eenduidig is in de rechtspleging. De dagelijkse praktijk wijst echter op het tegendeel.

Een tweede punt van kritiek is dat er slechts op één plaats naar het Gerechtelijk Wetboek wordt verwezen. Andere wetboeken worden niet als bron vermeld. Het is evenwel een verdedigbare optie om niet na elke zin de verwijzingen naar de wetboeken te zetten of om het werk niet te overladen met verwijzende voetnoten naar wet of rechtspraak. Maar, indien men voor het weglaten ervan kiest, zou toch een hoofdstuk over de belangrijkste wetboeken moeten toegevoegd worden. Het is bijna ondenkbaar dat iemand, na lectuur van het boek, weet hoe het bewijs in strafzaken (p. 31) in elkaar zit maar niet weet dat het Wetboek van Strafvordering bestaat en wat erin kan worden gevonden.

Tot slot, iets over de beknoptheid. De beperkingen door de auteurs aan zichzelf opgelegd om de zaak lees-, hanteer-, en begrijpbaar te houden, verdient alle lof. Het is inderdaad niet eenvoudig dergelijke materie binnen 150 p. te behandelen. Beperking en beknoptheid is dus noodzakelijk. Echter, indien men dit moet doen, is het nuttig om een (beperkte) lijst van boeken of tijdschriften toe te voegen waar men diepgaandere informatie kan vinden over de behandelde onderwerpen. Dit ontbreekt in *Rechtspleging, wat is dat eigenlijk?*

Wat niet ontbreekt is een uitgebreide inhoudsopgave en een gedetailleerd register met verwijzing naar de zeer functionele randnummers. Deze beide dragen tot de bruikbaarheid van het werk bij en bevorderen het 'even-naslaan' ook door de 'professional' die zeker wil zijn voor hij de mond open doet.

Luc De Vreese